

Indstilling af Nagieb Khaja og Martin Tamm Andersen til Cavlingprisen 2023

Man kan se smerten i deres øjne, høre frygten i deres stemmer og selv mærke skammen over, at Danmark har spillet en instrumental rolle i de grusomheder, der bliver afdækket i dokumentaren *Bedraget i Helmand*, som er produceret af Plus Pictures og er blevet vist på DR og BBC.

Mens alle andre lagde næsten 20 års krig bag sig, da de danske tropper forlod Afghanistan i 2021, fortsatte de to dokumentarister Nagieb Khaja og Martin Tamm Andersen et vigtigt arbejde.

Tre års journalistisk research bliver forløst i dokumentaren, som giver os en del af svaret på, hvorfor Taliban så hurtigt kunne overtage magten i Afghanistan efter vores exit. Hvorfor meget af det, som danske soldater har mistet livet for, nu er rullet tilbage.

En central del af svaret gør ondt på den danske selvforståelse: Pilen peger nemlig på os selv og den vestlige koalition.

Journalisten Nagieb Khaja og den tidligere soldat Martin Tamm Andersen dokumenterer nemlig en gruopvækkende historie, som aldrig var kommet til offentlighedens kendskab, hvis det ikke var for deres modige, vedholdende og vigtige arbejde i et farligt miljø med sårbare kilder.

Vi bliver bragt tilbage til 2006, hvor danske tropper blev udstationeret i Musa Qala i Helmandprovinsen. Her stod det pludselig klart, at noget var helt galt. Det viste sig nemlig, at deres lokale afghanske samarbejdspartnere – en brutal politistyrke under ledelse af brødrene Koka og Issa Khan – var involveret i systematisk seksuelt misbrug af mindreårige drenge, såkaldte tedrenge.

Den danske major i Musa Qala rapporterede om opdagelsen til den britiske ledelse, men fik bare besked på at ignorere overgrebene. Man taber kæben.

Senere, da de danske tropper blev trukket tilbage fra Musa Qala, fortsatte først briterne og senere amerikanerne et langvarigt samarbejde med Khan-brødrene, til trods for deres grusomme overgreb.

På forbilledlig vis lykkes det Nagieb Khaja og Martin Tamm Andersen at dokumentere denne hemmeligholdte historie ved at komme helt tæt på politistyrken, danske udsendte og en lang række civile afghanske ofre. Vi hører også, hvordan Khan-brødrene på den ene side foregav at hjælpe de danske styrker, mens de på den anden side var dybt involverede i lyssky forretninger.

Efter de danske styrker har trukket sig ud af Afghanistan, har de to journalister fortsat arbejdet i landet. De har fundet flere civile ofre for politistyrkens brutalitet, drab og vold og beskriver, hvordan samarbejdet med Khan-brødrene har været direkte årsag til, at mange valgte at tilslutte sig Taliban.

Grundlæggende rokker dokumentaren ved Vestens fortælling om indsatsen i Afghanistan.

Dokumentaren er et bevis på, hvorfor kritisk, vedholdende og undersøgende journalistik fra verdens brændpunkter og konflikter er altafgørende. Og at pressen aldrig må vende det blinde øje til eller stoppe med at forfølge en sag, selv om medie billedet har rykket sig andre steder hen i verden.

I mine øjne er *Bedraget i Helmand* årets vigtigste journalistiske udgivelse. Derfor bør de to journalister hædres med Cavlingprisen.

Jeppe Findalen
Journalistisk chefredaktør
Frihedsbrevet